

75 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΗ ΚΑΡΑΜΠΕΤ ΜΕΛΚΟΝΙΑΝ

Αλέξανδρος-Μιχαήλ Χατζηλύρας
katoomba@cytanet.com.cy

Ο Garabed Melkonian, ο νεότερος από τους τρεις γιους του Artin H. Melkonian, γεννήθηκε στη συνοικία Lousavogitch της Καισαρείας το 1849. Η μόνη εκπαίδευση που έλαβε ήταν στο Δημοτικό Σχολείο Gumushian. Μαζί με το δεύτερο του αδελφό, Krikor, το 1878 εγκαταστάθηκαν στη Ρουμανία για δύο χρόνια, ενώ το 1880 μετοίκησαν στην Αίγυπτο, όπου και άνοιξαν εργοστάσια τσιγάρων (το 1882 στην Αλεξάνδρεια και το Ζακαζίκ, το 1888 στο Φαγιούμ και το Ασσούα, και το 1893 στο Κάιρο, το οποίο το 1900 έγινε το μεγαλύτερο καπνεργοστάσιο της Μέσης Ανατολής), και γρήγορα έγιναν από τους πλουσιότερους καπνέμπορους της εποχής τους. Η Αρμενική Γενοκτονία δεν άφησε ασυγκίνητους τους δύο φιλόδημους αδελφούς: με την προτροπή του Επισκόπου των Αδάνων Moushegh Seropian, πήραν την κοινή απόφαση να ιδρύσουν σχολείο για τα ορφανά της Γενοκτονίας. Μετά το θάνατο του Κρικόρ το 1920, ο Καραμπέτ (γνωστός ευεργέτης, π.χ. για τις 6.000 λίρες που δώρισε στην ελληνική παροικία της Αλεξάνδρειας, ενέργεια για την οποία και παρασημοφορήθηκε) πούλησε όλα τα υπάρχοντά του, συγκεντρώνοντας 500.000 αιγυπτιακές ή 600.000 αγγλικές χρυσές λίρες, τις οποίες και παραχώρησε για την ίδρυση και συντήρηση του Εκπαιδευτικού Ινστιτούτου Μελκονιάν, που πρωτολειτούργησε τον Ιανουάριο του 1926.

Τα επόμενα χρόνια, ο Αγάς Καραμπέτ Μελκονιάν περιήφανα επέβλεπε την πρόοδο των μαθητών και των μαθητριών του «Αρμενικού Ορφανοτροφείου», όπως ήταν γνωστό τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του το Εκπαιδευτικό Ινστιτούτο Μελκονιάν, και μοίραζε το χρόνο του ανάμεσα στην Κύπρο και την Αίγυπτο. Στην Κύπρο διέμενε για μερικούς μόνο μήνες, κυρίως στην έπαυλή του βορείως του κτιρίου των κοριτσιών, ενώ διέθετε και θερινή οικία στην Κακοπετριά. Τον Ιούλιο του 1934, στην προχωρημένη ηλικία των 85 ετών, παραθέριζε στην Αλεξάνδρεια, όπου και στις 23 Ιουλίου εγκατέλειψε τα εγκόσμια. Η πρώτη κηδεία του αείμνηστου ευεργέτη είχε γίνει την Τετάρτη, 25 Ιουλίου 1934, χοροστατούντος του Μακαριστάτου

Αρμένιου Πατριάρχη της Ιερουσαλήμ, Torkom Koushagian, ο οποίος και μετέβη στην Αίγυπτο ειδικά για το σκοπό αυτό. Ωστόσο, σύμφωνα με την επιθυμία του ίδιου του Καραμπέτ Μελκονιάν και κατόπιν άδειας της αποικιακής κυβέρνησης, το λείψανό του διακομίστηκε στην Κύπρο στις 16 Αυγούστου, συνοδευόμενο από το Συγκαθήμενο Καθολικό Παπκέν Α', και έφθασε στη Λευκωσία γύρω στις 21:30. Το διπλό φέρετρο εναποτέθηκε προσωρινά στο παρεκκλήσι του Sourp Boghos στο παλαιό αρμενικό κοιμητήριο, και μεταφέρθηκε στην εκκλησία της Sourp Asdvadzadzin στον αρμενομαχαλλά το βράδυ του

Σαββάτου, 18 Αυγούστου. Το πρωινό της Κυριακής, 19 Αυγούστου 1934 κατά την καθιερωμένη Θεία Λειτουργία στην εκκλησία της Παρθένου Μαρίας, τελέστηκε και κατανυκτικό μνημόσυνο εις μνήμη του Καραμπέτ Μελκονιάν. Γύρω στις 15:30 της ίδιας ημέρας, άρχισε η νεκρώσιμη ακολουθία της δεύτερης του κηδείας στον κατάμεστο από κόσμο ναό.

Από το μεσημέρι πυκνό πλήθος κόσμου είχε κατακλύσει τους γύρω δρόμους, τόσο Αρμενοκύπριοι όσο και Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι. Την Αυτοκέφαλη Εκκλησία της Κύπρου αντιπροσώπευσαν ο ηγούμενος της Μονής του Αγίου Ιωάννη του Χρυσοστόμου, Αρχιμανδρίτης Ιππόλυτος, ο ιδιαίτερος γραμματέας του ασθενούντος τοποτηρητού Λεόντιου, Χρ. Αγαπίου, και δεκάδες ιερείς. Την παρουσία τους έδωσαν και οι τουρκικές θρησκευτικές αρχές, ο προσωρινός Αρχιδικαστής κος Β. Σέρτσιος, ο Διοικητής Λευκωσίας κος Montague, ο Διευθυντής Παιδείας κος Kalleen, ο Δήμαρχος Λευκωσίας κος Θεμιστοκλής Δέρβης και άλλοι επίσημοι. Της μεγαλόπρεπης κηδείας προέστησαν ο Παναγιότατος Καθολικός του Μεγάλου Οίκου της Κιλικίας, Sahag II Khabayan (ο οποίος παραθέριζε ήδη για ένα μήνα στο Αρμενομονάστηρο), ο

Παναγιότατος Συγκαθήμενος Καθολικός, Papken I Gulesserian, και ο Σεβασμιότατος Αρμένιος Αρχιεπίσκοπος Κύπρου, Bedros Saradjian. Λόγω της προχωρημένης ηλικίας του (γεννήθηκε την ίδια χρονιά με τον Καραμπέτ Μελκονιάν), ο γηραιός Καθολικός Σαχάκ Β' ευλόγησε μόνο το φέρετρο. Ο Συγκαθήμενος Καθολικός Παπκέν Α' τέλεσε την υπόλοιπη ακολουθία και εκφώνησε ωραίο επικήδειο λόγο, εξείροντας το θαύρεστο έργο του αοίδιμου Καραμπέτ Μελκονιάν.

Κατά την έξοδο από το ναό, το δρύνιο φέρετρο διακομίστηκε στην αυλή της εκκλησίας, όπου τα μεγάλα πλήθη ήταν συγκεντρωμένα και εκφώνησαν εγκώμια

ο θεολόγος Onnig Mahdessian - εκ μέρους του Parekordzagan -, η δασκάλα κα Torikian, ο κος Der Megerditchian, και άλλοι. Γύρω στις 16:45 ξεκίνησε η σεμνή πομπή της σορού προς ενταφιασμό, με επικεφαλής τη Φιλαρμονική του Ινστιτούτου, η οποία παιάνιζε πένθιμα εμβατήρια υπό τη διεύθυνση του γνωστού μουσικού Vahan Bedelian. Το λείψανο μετέφερε άμαξα με τέσσερα άλογα, συνοδευόμενη από το Συγκαθήμενο Καθολικό Παπκέν Α', τους μαθητές και τις μαθήτριες του Ινστιτούτου - οι οποίοι κατέφθασαν από τη Μονή της Αχειροποιήτου, όπου παραθέριζαν - και μεγάλο πλήθος κόσμου. Γύρω στις 18:15 κατέληξαν στο Ινστιτούτο, και το φέρετρο τοποθετήθηκε σε ειδικό τάφο στο κέντρο του προαυλίου, ανάμεσα στα δίδυμα κτίρια. Τον επιτάφιο λόγο εκφώνησε ο Διευθυντής του Ινστιτούτου, Krikor Giragossian, ο οποίος και κατασυγκίνησε τα πλήθη, ενώ αποχαιρετιστήριο λόγο απήγγειλαν ένας μαθητής, μία μαθήτρια και ένας απόφοιτος της σχολής. Πριν εναποτεθεί το φέρετρο, ο Παναγιότατος Παπκέν Α' απηύθυνε σύντομη ομιλία, στην οποία συμβούλεψε τους τρόφιμους του Ορφανοτροφείου να δείχνουν την αρμόζουσα εκτίμηση στη μεγάλη δωρεά του αποθανόντος μεγάλου ευεργέτη μέσω της επιμέλειάς τους στα μαθήματά

τους και της καλής τους διαγωγής.

*****

Εννέα μήνες μετά, μεταφέρθηκαν εδώ και τα λείψανα και του Krikor Melkonian. Στις 24 Απριλίου 1954 κατατέθηκε η θεμέλια λίθος του σημερινού μαρμάρινου μνημείου από τον Αρμένιο Αρχιεπίσκοπο Κύπρου Ghevont Chebeyan, έργο του γλύπτη Leon Mouradoff και του αρχιτέκτονα Mardiros Altounian, το οποίο εγκαινιάστηκε στις 15 Ιανουαρίου 1956, επίσης από τον Αρχιεπίσκοπο Chebeyan. Το καλλιμάρμαρο μνημείο με τις προτομές των ευεργετών υπήρξε για μισό αιώνα το αγαπημένο σημείο για αναμνηστικές φωτογραφίες και τελετές. Από εκεί, οι αθάνατοι ευεργέτες μας υπενθυμίζουν το απαράμιλλό τους επίτευγμα, το οποίο διαδραμάτισε ουσιαστικό ρόλο για τον απανταχού αρμενισμό, καλλιεργώντας την αρμενική γλώσσα, κουλτούρα και ιστορία και ενδυναμώνοντας την αρμενικότητα και την αρμενοφιλία, αλλά και υπήρξε πολιτιστικός φάρος και προσβευτής της μαρτυρικής μας Κύπρου. Χωρίς ίχνος σεβασμού, το Parekordzagan αποφάσισε μονομερώς να κλείσει αυτό το ιστορικό ίδρυμα τον Ιούνιο του 2005.

Από εκεί ψηλά που βρίσκονται και μας κοιτάζουν, είναι βέβαιο οι δύο ευεργέτες από τη στεναχώρια τους έχουν γεμίσει τους ποταμούς του παραδείσου με τα δάκρυά τους. Όταν ο Καραμπέτ Μελκονιάν έκανε την τεράστια δωρεά του, είχε πει τα εξής λόγια: «Κτίζω αυτό το σχολείο για να πάρω εκδίκηση για το έθνος μου. Ο Τούρκος μας αποδεκάτισε. Σκότωσε πρώτα τους ηγέτες μας και μετά ολόκληρο το βοήθητό έθνος μας. Αυτά τα νεαρά ορφανά πρέπει να ζανακτίσουν την πατρίδα τους και πρέπει να τους κάνουμε ηγέτες. Είναι η επιθυμία μου όπως η ύπαρξη του εκπαιδευτικού ινστιτούτου Μελκονιάν παραταθεί ανά τους αιώνες και χρησιμεύει ως εστία διαφωτισμού που εκπαιδεύει παραγωγικούς και έντιμους νέους και νέες για το αρμενικό έθνος, την αρμενική πατρίδα, και ολόκληρη την ανθρωπότητα». Ας είναι αιωνία του η μνήμη...

